

18 september 2019

Ontwikkeling en teloorgang grafcultuur in de gemeente Horst aan de Maas

Bureau Funeraire Adviezen

Leon Bok

- Wat is grafcultuur?
- Katholieke identiteit
- Karakteristiek begraafplaatsen Horst aan de Maas met voorbeelden
- Wat blijft bewaard?
- Toekomst?
- Conclusie en oplossingen

GRAFCULTUUR:

- Gebruiken, voorwerpen en bouwwerken die toegepast worden met het oog op de dodenbezorging
- Neerslag vinden we vaak terug in de vorm van begraafplaatsen, kerkhoven, grafmonumenten en asbestemmingen

Meerlo

- KATHOLIEKE KERKHOVEN:
  - Vaste onderdelen:
    - Dodenlantaarn
    - Vrijhaven
    - Ommuring
    - Beweiding/drogen van de was
    - Vaste plaatsen voor...
  - Na Reformatie veel aanpassingen, maar de regels waren helder.

- REGELS:
  - Kerkhof dient opgevat te worden als “accessorium” = uitbreiding van het kerkgebouw
  - Kerkhof is heilig
  - Geestelijken afzonderlijk van de leken
  - Kinderen gescheiden van volwassenen
  - Graftekens mogen niets bevatten wat niet overeenkomt met de katholieke leer
  - Aparte plek voor ongelovigen
  - Kruis staat centraal

- Onderdelen oude identiteit nog herkenbaar in:
  - Broekhuizen
  - Broekhuizenvorst
  - Grubbenvorst
  - Lottum

Broekhuizen

IHS
ANN-DOMINI
1694-DEN 12
1870-STVS
IS IN GODT GHESTORVEN DEN
17TH WINGRENSA
MARY-GAERDTS-SYN H. SVKOW W
GODT TROOST IN DE STELEN

IHS
ANN-DOMINI
1694-DEN 12
1870-STVS
IS IN GODT GHESTORVEN DEN
17TH WINGRENSA
MARY-GAERDTS-SYN H. SVKOW W
GODT TROOST IN DE STELEN

- Oude identiteit vaak verloren gegaan:
  - Groei dorpen (Horst, Sevenum)
  - Vergroting kerken (Meerlo, Sevenum)
  - Regelgeving (Tienray, Swolgen)
  - Oorlogsschade en herbouw

KARAKTERISTIEK

- Jongere begraafplaatsen:
  - America (bij kerk)
  - Evertsoord
  - Griendtsveen (bij kerk)
  - Hegelsom
  - Horst (nieuw)
  - Kronenberg
  - Melderslo
  - Meterik
  - Tienray

KARAKTERISTIEK

39

32

34

36

38

Melderslo

KARAKTERISTIEK

Swolgen

KARAKTERISTIEK

America

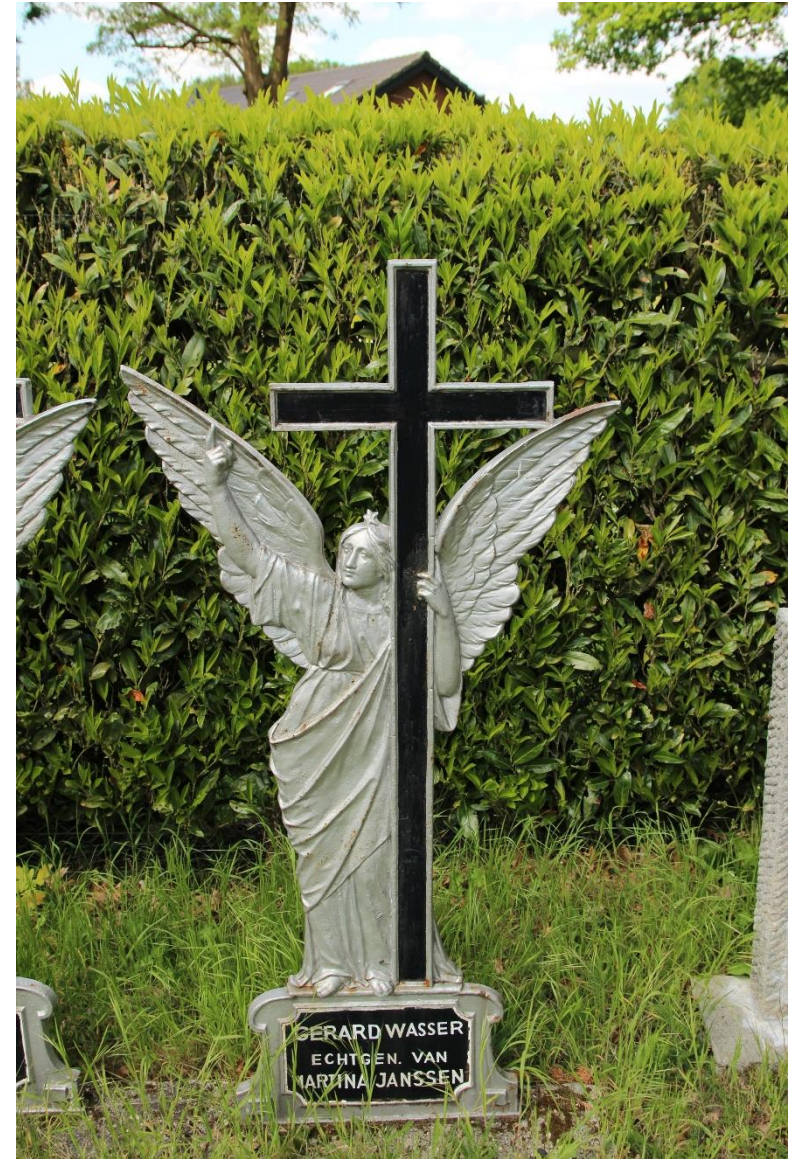

- Er is her en der wel wat bewaard:

Swolgen

WAT BLEEF BEWAARD

WAT BLEEF BEWAARD

Broekhuizenvorst

Melderslo

- Er blijft wat bewaard, maar wat is er al verdwenen?

TOEKOMST

Lottum

TOEKOMST

Melderslo

- Begraafplaatsen veranderen steeds door:
  - Aanpassingen aan nieuwe eisen
  - Ruimte voor nieuwe graven
  - Wensen nabestaanden en rechthebbenden
  - Wijzigingen in beheer
  - Opvattingen over het beheer (ruimen wie niet betaald)

- Gevolg van die opvattingen is:
  - Vernietiging genealogische informatie
  - Verdwijnen waardevolle grafcultuur
  - Teloorgang karakteristieke uitstraling
  - Kaalslag van begraafplaats
  - Steeds meer uniformiteit in uitstraling
  - Verminderde sfeer en beleving
  - ....

- Meer informeren over waarde begraafplaatsen en grafcultuur
- Duidelijkheid over wat te bewaren en wat niet (en waarom dan)
- Ruimen grafmonument pas wanneer graf nodig is, en dan:
  - Grafmonument eventueel elders bewaren
  - Mogelijk hergebruik onderzoeken
  - Meer inzet lokale bewoners bij beheer

- Ontwikkelen en vastleggen visie op begraven en cultuurhistorie (met inachtneming van ouderdom en karakteristiek van de begraafplaats)
- Vertel het verhaal....

Bedankt voor uw aandacht

Bureau Funeraire Adviezen

Leon Bok

